

Medborgardriven digital dokumentation av hotade kultur- och naturarv

1. Vad handlar projektet om?

Digitalisering av kultur- och naturarv som är hotat av global uppvärmning sker inte systematiskt i dagsläget, bl.a. på grund av avsaknad av tydligt ansvar, resurser och planer. Projektet fyller här en lucka genom att engagera allmänheten i crowdsourcing-insatser som systematiskt och strategiskt dokumenterar och sprider kunskap om prioriterade objekt. Digitaliseringsinsatserna kommer att bidra till bättre möjligheter för samhället att prioritera räddningsinsatser, utvärdera skadornas omfattning, återställa objektet och bedriva forskning.

Projektet tar fram processer och strukturer för hur detta arbete bäst kan genomföras tillsammans med en expertgrupp, testar materialet samt skapar engagemang runt insatserna. Grunden läggs även för ett större arbete genom att projektet bidrar till en normförändring för att säkerställa att volontärerna kan utföra arbetet.

2. Projektets syfte och mål

Projektets syfte är att stärka social resiliens vid global uppvärmning genom att lägga grunden för långsiktig, anpassad och kostnadseffektiv digitalisering av hotat svenskt kultur- och naturarv med hjälp av crowdsourcing. Civilsamhället behöver här bidra då ingen myndighet eller annan aktör i samhället har till uppgift att systematiskt digitalisera vare sig kultur- eller naturarv på nationell nivå. Civilsamhällets deltagande i digitaliseringen bidrar också till en stärkt känsla av deltagande i kultur- och naturarvet. Det proaktiva engagemanget möjliggör en snabbare reaktion när något hot uppstår. Arbetet har två inriktningar:

- Utveckling och etablering av processer och metoder för att använda crowdsourcing för att skalbart kunna genomföra arbetet som behövs för att uppnå syftet (Work Packages 1-2).
- Att uppnå en normförändring där allmänheten, de organisationer som ansvarar och äger informationen eller de fysiska platserna samt lagstiftarna engageras i crowdsourcing, fria licenser och öppenhet (Work Packages 3-4).

Projektet bidrar till att hantera kriser och dess effekter när global uppvärmning påverkar det svenska kultur- och naturarvet. Genom att påvisa och informera om högriskobjekt kan risker förebyggas. Genom att viktiga förberedelser har gjorts och nödvändigt material finns lättillgängligt och sökbart finns proaktivt stöd när en kris väl har inträffat. Sannantaget minskar detta stress och skyndar på återhämtningen efter krisen.

Aktiviteter inom projektet	Metod T.ex. enkät, intervjuer, test, mätningar...	Resultatmål Resultat som förväntas komma ut från detta specifika projekt.	Effektmål kort sikt Mål som projektet på kort sikt förväntas bidra till (3-5 år efter projektets slut).	Effektmål lång sikt Mål som projektet på lång sikt förväntas bidra till (6-10 år efter projektets slut).
Projektledning och -koordination	Agil projektledning	Arbetspaketen delas upp i mindre sprintar	Projektets agila upplägg bidrar till nya	WP 0 – Projektledning och kommunikation:

Ansökningsmall

Civilsamhällets lösningar för ett resilient samhälle klimatanpassning och social resiliens

2(10)

		som stäms av med intressenterna kontinuerligt	projektmöjligheter (deltagande eller initierande av nya projekt som bygger på resultatet)	Projektets arbete har etablerats på ett sådant sätt att resultaten fortsätter efter projektslut
Kommunikation om projektet och resultaten	Kommunikationsplan utvecklas av projektgruppen	En kommunikationsplan antas	Medvetenhet om projektets resultat är stor bland personer verksamma inom området och påverkar vägval (detta arbete ligger nära det som sker inom WP 3 och 4)	
	Extern kommunikation (press, sociala medier och presentationer vid nationella internationella konferenser)	50 000 personer nås av kunskap om projektets ämne		
	Individuella samtal med relevanta aktörer	Möten med 100+ stakeholders		
Etablera en arbetande expertgrupp	Personliga inbjudningar skickas ut till relevanta personer. Dessa engageras i att expandera gruppen.	En expertgrupp med minst 10 organisationer representerade har etablerats och genomfört uppgifter i projektet	Expertgruppen har utvecklats till ett nationellt nätverk som ex. anordnar aktiviteter, evenemang och forskningsinitiativ	WP 1 – Utbyte och nätverkande: Det nationella nätverket är ledande med att driva arbetet vidare
	Seminarium eller inslag i möte om projektet på t.ex. Artdatabanken			
	Ett system upprättas för kontinuerlig expansion av expertgruppen			
Identifiera dataägare	Sammanställa expertgruppens rekommendationer om lämpliga dataset	En öppen och levande databas med samtliga relevanta dataägare har upprättats	Samarbeten har initierats med dataägare om att dela relevanta dataset	WP 2 – Nytt material: Det kultur- och naturarv som är officiellt skyddat är noggrant digitalt dokumenterat med strukturerad data, informationsmaterial samt mediafiler
	Kontakta kända dataägare för information om ytterligare dataägare			
	Upprätta databas med dataägare från mellanstatlig till lokal nivå			
Koordinering med andra crowdsourcinginitiativ inom området	Sammanställa andra initiativ, deras behov, material och fokus	Relevanta crowdsourcinginitiativ känner till projektet och utbyte sker där det är lämpligt	Bättre och utökad samordning sker mellan crowdsourcinginitiativ inom området	
	Koordinera löpande med relevanta initiativ genom möten samt skriftlig information			
Dataset släpps under fri licens (CC0)	Diskussioner med dataägare om licensval och struktur	Officiella dataset om svenskt kultur- och naturarv relevanta för crowdsourcing-aktiviteter har laddats upp på Wikidata	Det finns fritt tillgängligt strukturerad och länkad öppen data (LOD) om officiellt skyddat svenskt kultur- och naturarv	
	Diskussioner om vilken typ av data som bör inkluderas			

Ansökningsmall

Civilsamhällets lösningar för ett resilient samhälle klimatanpassning och social resiliens

3(10)

Dataset tillgängliggörs på Wikimedias plattformar	Data matchas mot Wikidata och laddas upp		från olika samhällsaktörer
	I samråd med dataägaren åtgärdas ev. felaktigheter och otydligheter i originaldatasetet		
	Evenemang anordnas för att berika datat genom crowdsourcing		
Process för datauppdatering etableras	En metod utvecklas och implementeras för kontinuerliga uppdateringar av data till/från dataägaren		
Kunskapsinsamling om olika typer av risker och prioriteringar för kultur- och naturarv med stöd av expertgruppen	En litteraturstudie för att sammanställa existerande material	En riskbedömningsmodell etableras (ex. för översvämningsrisker)	Det kultur- och naturarv som är mest hotat är noggrant digitalt dokumenterat
	Seminarier med experter genomförs		
Material och ståndpunkter för en riskbedömningsmodell utvecklas	Tillsammans med expertgruppen bjuds experter in till workshoppar för att kollaborativt utveckla modellerna med materialet från litteraturstudier och seminarierna som underlag		
Utveckla <i>best practice</i> för vad för data som <i>inte</i> bör delas ur riskhänseende	Diskussioner med expertgruppen om olika begränsningar samt erfarenheter från andra sammanhang	En prioriteringsnyckel har utvecklats för vilket kultur- eller naturarv som bör prioriteras först	
	Litteraturstudie av nationella och internationella erfarenheter		
	Workshoppar för framtagande av <i>best practice</i>		
En prioriteringsnyckel utvecklas	Litteraturstudie för att identifiera behov hos olika intressenter	En prioriteringsnyckel har utvecklats för vilket kultur- eller naturarv som bör prioriteras först	
	Seminarier organiseras för kunskapsinsamling		
	Workshoppar för framtagande av material och ståndpunkter om vad som bör prioriteras (vilken plats, vilken typ av digitalisering, omfattningen m.m.)		
En karttjänst tas fram som visualiserar riskområden och det	Funktionalitet utvecklas för att på	Den geografiska informationen om kultur- och naturarv	

Ansökningsmall

Civilsamhällets lösningar för ett resilient samhälle klimatanpassning och social resiliens

4(10)

kultur- och naturarv som finns i området	kartlager presentera informationen	matchas mot riskområden för prioritering		
Fallstudier för <i>proaktivt</i> crowdsourcing-arbete runt kultur- och naturarv tas fram, med stöd av expertgruppen	Litteraturstudie genomförs (ev. som examensarbete)	Rapport som beskriver metoder och processer finns framtaget för att möjliggöra uppskalning för hur digital dokumentation genom crowdsourcing genomförs		
	Pilotaktiviteter genomförs för att testa koncept och metoder			
Fallstudier för <i>reaktivt</i> crowdsourcing-arbete runt kulturarv och naturarv tas fram, med stöd av expertgruppen	Utveckla plan för crowdsourcingaktiviteter som sker <i>efter</i> att en kris skett			
	Litteraturstudie genomförs			
Ett underlag för en nationell plan om 3D-digitalisering genom crowdsourcing utvecklas	Litteraturstudie genomförs (ev. som examensarbete)	Ett underlag för en nationell plan för hur crowdsourcing kan bidra till 3D-digitalisering av hotat kulturarv presenteras för relevanta beslutsfattare	3D-avbildning genom crowdsourcing är genomfört av särskilt värdefullt och hotat kulturarv	
	Pilotaktiviteter genomförs för att testa koncept och metoder			
Digitala och fysiska utbildningar tas fram och prövas i pilotverksamhet	Utbildningsprogram med tillhörande material utvecklas	Utbildningspaket lanseras med minst tre relevanta läromoduler	Volontärer driver självständigt arbete som engagerar större delar av allmänheten	WP 3 – Normförändring genom volontäringagemang: Nya sätt och sänkta trösklar för allmänheten att engageras i skyddet och bevarandearbetet
	Ambassadörsprogram utvecklas och etableras	Ambassadörsprogram lanseras för de som genomgått utbildning självständigt sprider kunskapen		
	Verktygslåda för hur evenemang ska genomföras utvecklas	Verktygslåda med detaljerade instruktioner har utvecklats		
Informationsmaterial riktat till volontärer tas fram	Grafiker samverkar med experter och föreningen för korrekt, tydligt och begripligt material	Volontärer som tidigare inte intresserat sig i frågan engageras		
	Informationsmaterial sprids i enlighet med kommunikationsplan			
Crowdsourcingens roll i civilförsvaret beskrivs	Litteraturstudier om existerande initiativ inom olika områden	En ökad förståelse och intresse för att engagera allmänheten genom crowdsourcing i olika initiativ knutet till civilförsvaret	Crowdsourcing ses som ett uppenbart komplement i det arbete som sker inom civilförsvaret	WP 4 – Normförändring genom påverkansarbete: Lagen möjliggör allmänhetens deltagande i digitalt bevarande
	Risikanalys genomförs			
	Diskussioner inom expertgruppen			
	Rapport sammanställs			
Påverkansarbete runt panoramafrihetsundantaget	Koordinering med expertgruppen om gemensamma ställningstaganden	Panoramafrihetsundantaget etableras i svensk lagstiftning på ett sådant sätt att crowdsourcing via	Allmänheten kan dela återgivning av modernt kulturarv på digitala plattformar	

Ansökningsmall

Civilsamhällets lösningar för ett resilient samhälle klimatanpassning och social resiliens

5(10)

	Opinionsartiklar skrivs	Wikimediaplattformarna möjliggörs	som Wikimedia Commons	
	Möten med folkvalda			
Rekommendationer om förändringar i instruktioner, regleringsbrev och uppdrag för myndigheter runt crowdsourcing i krissituationer utvecklas	En kartläggning över relevanta existerande policydokument görs	Tre myndigheter har fått ökad förståelse om behovet av crowdsourcing i digitalt bevarandearbete, och en relevant policydokument har förändrats baserat på detta	Förändringar har implementerats i de identifierade dokumenten för att möjliggöra ett långsiktigt arbete	
	Underlag tas fram för hur dessa policydokument bör förändras eller tas fram			
	En plan tas fram baserat på underlagen, och genomförs			
Rekommendationer runt forskningsfinansiering utvecklas	En kartläggning över relevanta existerande forskningsfinansierare och deras riktlinjer och liknande dokument tas fram	Tre forskningsfinansierare har fått ökad förståelse om behovet av crowdsourcing i digitalt bevarandearbete, och en forskningsfinansierare har ändrat riktlinjer baserat på detta	Forskningsfinansiering inkluderar regelbundet möjligheter runt crowdsourcing	
	Underlag tas fram för vägledning om hur dessa dokument bör förändras			
	En plan tas fram baserat på underlagen och genomförs			

3. Målgrupp för projektet

Civilsamhället och människor engagerade för naturvård, biologisk mångfald och miljöfrågor samt för kulturarv, kulturell mångfald och den gemensamma kulturmiljön engageras i crowdsourcing-arbetet med att dokumentera natur- och kulturarvet. De är i fokus under hela projektet.

Expertorganisationer engageras i expertgruppen, runt arbetet med data och innehåll, och med att skapa engagemang. De engageras under hela projektet.

I arbetet med normförändring är målgruppen myndigheter, akademi, civilsamhället och politiker. De engageras huvudsakligen under den andra halvan av projektet.

4. Omvärlds- och behovsanalys

Den globala uppvärmningen hotar natur- och kulturarvet. Redan i dag utarmas den biologiska mångfalden, och många arter riskerar att dö ut. När arter är utgående kommer bra bilder, övrig dokumentation och data vara väldigt värdefullt för eftervärlden. Samtidigt saknar många skyddade naturområden bra data och kunskap om arter och artförekomster, och mycket informationsmaterial bygger på gamla inventeringar. Bra bilder och data är centrala för att forskare, offentliga aktörer och andra naturvårdsaktörer ska kunna göra lämpliga riktade insatser. Det behövs även för att skapa intresse och engagemang från allmänheten.

Den kulturella mångfalden utmanas också när klimatförändringar hotar eller förstör kulturarvet. Kriget i Ukraina har gjort frågan högaktuell, men stigande havsnivåer,

Ansökningsmall

Civilsamhällets lösningar för ett resilient samhälle
klimatanpassning och social resiliens

6(10)

översvämningar och andra effekter av global uppvärmning kommer också att hota kulturarvet. Bättre media och data är därför nödvändigt, både för att bevara kunskapen för eftervärlden och för att kunna göra rätt insatser proaktivt.

Wikimediarelsen anordnar världens två största fototävlingar, där fokus är på kultur- respektive naturarv. I Sverige finns det dock ingen aktör som har ett systematiskt och övergripande ansvar för avbildningar. Det här projektet bidrar till ett nödvändigt koordinerat arbete för att digitalt bevara natur- och kulturarvet, ett arbete som bygger vidare på de framgångsrika fototävlingarna men bidrar med nya processer och metoder.

Bättre bilder och data är viktigt i sig, men med god grunddata och bildmaterial kommer dessutom mer kunskap kunna återges via Wikipedia, som i sin tur är en av de viktigaste källorna till kunskap om kultur- och naturarv. Artiklarna om Sveriges nationalparker visas exempelvis omkring 10 000 gånger i månaden bara på svenskspråkiga Wikipedia. För att informera allmänheten om kultur- och naturarvet, liksom de hot som detta står inför, är Wikipedia och Wikimediaplattformarna oumbärliga, och det här projektet lägger en nödvändig grund för tillgång till bättre kunskap om natur- och kulturarv, vilket i sin tur bidrar till en ökad förståelse hos allmänheten om global uppvärmning och samhällets resiliens.

5. Projektparter

Wikimedia Sverige är en ideell förening som är nationell stödorganisation för Wikipedia och de andra Wikimediaplattformarna. Föreningen har stor erfarenhet av att leda liknande projekt och att främja volontäringagemang. Bland annat är man en av de ledande organisationerna bakom två av världens största fototävlingar, där natur- och kulturarvet står i fokus. Dessutom har föreningen drivit flera projekt med fokus på bilduppladdningar och metadatahantering kring kultur- och naturarvet, liksom att utveckla verktyg och mjukvara för fri kunskap. Dessa projekt har sammantaget lett till att föreningen har ett stort nätverk av partner inom kultur- och naturarvssektorn, som kommer att engageras inom projektet. Därtill har Wikimedia Sverige en stor flerspråkig gemenskap, och förmåga att engagera både existerande och nya volontärer för medborgardriven forskning. På en samhällelig nivå har Wikimedia Sverige också under flera år aktivt bidragit till en lagstiftning som främjar kulturarvets bevarande och digitala spridning. Wikimedia Sverige deltar med sin icke-ekonomiska verksamhet.

Uppsala universitet kommer att bidra med forskning inom relevanta områden, samt sin uppbyggda erfarenhet kring medborgarforskning. Som part i projektet kommer man att kunna bidra med ingångar till nationella och internationella nätverk, tillgång till forskningsdata och studenter som kan engageras. Universitetet har dessutom en lång erfarenhet av att organisera seminarier och nätverk, samt att utbilda forskare i hur man använder Wikipedia för forskningskommunikation, vilket kommer att vara projektet till stor gagn.

6. Tvärsektoriell samverkan

Det finns ett starkt och sedan länge etablerat engagemang i civilsamhället för kultur- och naturarvets respektive bevaranden. För att bidra till allmänhetens engagemang för digitalt bevarande och tillgängliggörande av kultur- och naturarvet behövs dock nya

Ansökningsmall

Civilsamhällets lösningar för ett resilient samhälle
klimatanpassning och social resiliens

7(10)

processer, metoder, samarbetsformer och även ytterligare kompetenser. För att påbörja och bidra till den här utvecklingen kommer en expertgrupp med representanter från olika delar av samhället att upprättas. Expertgruppen kommer att träffas regelbundet under projektet, för att ge återkoppling på projektets utformning och genomförande, bidra med sin expertis inom sina respektive områden, peka på möjliga vägval och möjligheter samt diskutera olika delar av det material och resurser som tas fram inom projektet. Vår bedömning är att expertgruppen kommer att vara helt nödvändig för att bygga broar mellan olika nödvändiga samhälleliga kompetenser, som inte nödvändigtvis finns samlade inom en del, sektor eller organisation.

De tänkta områdena där expertgruppen engageras listas i tabellen under 2. Projektets syfte och mål. Expertgruppen kommer kontinuerligt att utökas under projektet. I dagsläget har följande organisationer bekräftat sitt deltagande i expertgruppen:

- Riksantikvarieämbetet (RAÄ), är den nationella kulturarvsmyndigheten och arbetar genom att ge förutsättningar till att kulturarvet bevaras, används och utvecklas. Myndigheten prioriterar bland annat frågor om digitalisering och beredskap och arbetar genom att stärka förmågan hos landets kulturarvsaktörer. Myndigheten har uppdrag att samordna frågor om digitaliseringen av kulturarvet och genomför det med prioritering på kompetensutveckling, infrastruktur och effektivt resursutnyttjande genom samarbete och samverkan.
- Läns museernas samarbetsråd samlar Sveriges läns museer, och har en central roll i den lokala och regionala kulturhistorien. Läns museerna har länge samarbetat nära med civilsamhället, och har nödvändiga erfarenheter och kunskaper om att väcka civilsamhälleligt engagemang för kulturarvets bevarande. Kansliets personal deltar i expertgruppen och kommer att aktivt bjuda in ytterligare expertis från läns museerna.
- Svenska Uneskorådet är en sakkunnig myndighet under Utbildningsdepartementet, som bland annat har i uppdrag att genomföra Sveriges strategi för samarbete med Unesco. Uneskorådet är nära involverat i arbetet med bland annat världsarv och biosfärområden i Sverige, och har ett omfattande nätverk inom vetenskaps- och kulturfrågor.

Utöver dessa kommer företrädare från universitet, länsstyrelser, samiska kulturorganisationer, hembygdsrörelsen, stiftelser för forskning och kultur, företrädare för religiösa kulturarv, Biosfärprogrammet, civilsamhället, museer, arkiv och bibliotek m.fl. bjudas in att delta. Olika delar av samhället, sett till både geografi och verksamhetsområde, ska återspeglas. Nätverket som etableras kommer att organiseras för att fortsätta efter projektslut. Vi eftersträvar en mångfald bland deltagarna.

7. Organisering

Wikimedia Sverige är projektägare och koordinerar projektet. Inom projektet ansvarar Wikimedia Sverige för: Projektledning, utbildning- och evenemang, etablera och organisera expertgrupp(er) med fokus på kulturarv, teknisk utveckling och massuppladdningar, vissa av litteraturstudierna, samt kommunikationsaktiviteter.

Uppsala universitet ansvarar för: Etablera och organisera expertgrupp(er) med fokus på naturarv, organisera seminarier, vissa av litteraturstudierna, sammanställning av fallstudier.

Ansökningsmall

Civilsamhällets lösningar för ett resilient samhälle
klimatanpassning och social resiliens

8(10)

8. Genomförbarhet, aktiviteter, budget och tidplan

Enskilda mindre aktiviteter listas i tabellen under rubrik 2. I högra kolumnen, "Effektmål lång sikt", är det markerat vilket huvudsaklig aktivitet/arbetspaket (Work packages, WP) som de tillhör. Här nedan beskrivs detaljerna om arbetspaketen för en tydligare översikt.

Aktivitet #1: WP 0: Projektledning och kommunikation.

Tidsperiod: Månad 1-30.

Beskrivning: Övergripande projektledning av projektets insatser och koordinering med partner, samt kommunikation externt.

Kostnad: 425 000 kr.

Ansvarig (person och organisation): John (WMSE).

Deltagare (personer, organisationer och beräknad tid per deltagare): John (WMSE, ~370h), Josefine (WMSE, ~120h), Olle (UU, ~160h).

Resultat: Arbetspaketen delas upp i mindre sprintar som stäms av med intressenterna kontinuerligt, en kommunikationsplan antas, 50 000 personer nås av kunskap om projektets ämne, möten med 100+ stakeholders.

Aktivitet #2: WP 1: Utbyte och nätverkande.

Tidsperiod: Månad 1-30.

Beskrivning: Etableringen av ett expertnätverk som vägleder projektet och bidrar till utvecklingen av dess processer och metoder. Ersättning för deltagarna i expertnätverket medför en del kostnader här.

Kostnad: 619 000 kr.

Ansvarig (person och organisation): Olle (UU).

Deltagare (personer, organisationer och beräknad tid per deltagare): John (WMSE, ~110h), Josefine (WMSE, ~110h), Alicia (WMSE, ~110h), Eric (WMSE, ~110h), Olle (UU, ~460h).

Resultat: En expertgrupp med minst 10 organisationer representerade har etablerats och genomfört uppgifter i projektet.

Aktivitet #3: WP 2: Nytt material.

Tidsperiod: Månad 10-30.

Beskrivning: Uppladdning av strukturerad data, media och informationsmaterial för att digitalt dokumentera hotat natur- och kulturarv. Flera evenemang sker här.

Kostnad: 475 000 kr.

Ansvarig (person och organisation): Alicia (WMSE).

Deltagare (personer, organisationer och beräknad tid per deltagare): Alicia (WMSE, ~560h), Olle (UU, ~300h).

Resultat: En öppen och levande databas med samtliga relevanta dataägare har upprättats, relevanta crowdsourcinginitiativ känner till projektet och utbyte sker där det är lämpligt, officiella dataset om svenskt kultur- och naturarv relevanta för crowdsourcing-aktiviteter har laddats upp på Wikidata, en riskbedömningsmodell etableras (ex. för översvämningsrisker), en prioriteringsnyckel har utvecklats, den geografiska informationen om kultur- och naturarv matchas mot riskområden för prioritering, rapport som beskriver metoder och processer finns framtaget för att möjliggöra uppskalning för hur digital dokumentation genom crowdsourcing

Ansökningsmall

Civilsamhällets lösningar för ett resilient samhälle
klimatanpassning och social resiliens

9(10)

genomförs, ett underlag för en nationell plan för hur crowdsourcing kan bidra till 3D-digitalisering av hotat kulturarv presenteras för relevanta beslutsfattare.

Aktivitet #4: WP 3: Normförändring genom volontäringagemang.

Tidsperiod: Månad 6-30.

Beskrivning: Nya sätt etableras för att involvera allmänheten i att dokumentera och bevara natur- och kulturarvet, och trösklarna sänks för involveringen.

Kostnad: 205 000 kr.

Ansvarig (person och organisation): Josefine (WMSE).

Deltagare (personer, organisationer och beräknad tid per deltagare): Josefine (WMSE, ~400h).

Resultat: Utbildningspaket lanseras med minst tre relevanta lärmoduler, ambassadörsprogram lanseras för de som genomgått utbildning självständigt sprider kunskapen, verktygslåda med detaljerade instruktioner har utvecklats, vi engagerar volontärer som tidigare inte engagerat sig i frågan.

Aktivitet #5: WP 4: Normförändring genom påverkansarbete.

Tidsperiod: Månad 6-30.

Beskrivning: Genom påverkansarbete blir lagen och relevanta policyer bättre anpassade för att möjliggöra digital dokumentation av hotat natur- och kulturarv.

Kostnad: 315 000 kr.

Ansvarig (person och organisation): Eric (WMSE).

Deltagare (personer, organisationer och beräknad tid per deltagare): Eric (WMSE, ~420h), John (WMSE, ~40h), Olle (UU, ~150h).

Resultat: En ökad förståelse och intresse för att engagera allmänheten genom crowdsourcing i olika initiativ knutet till civilförsvaret, panoramafrihetsundantaget etableras i svensk lagstiftning på ett sådant sätt att crowdsourcing via Wikimediaplattformarna möjliggörs, 3 myndigheter har fått ökad förståelse om behovet av crowdsourcing i digitalt bevarandearbete, och 1 relevant policydokument har förändrats baserat på detta, 3 forskningsfinansiärer har fått ökad förståelse om behovet av crowdsourcing i digitalt bevarandearbete, och 1 forskningsfinansiär har ändrat riktlinjer baserat på detta.

9. Spridning och skalning

Allt material som projektet bidrar till tillgängliggörs under en fri licens. Bilder, data och annat innehåll kan på så vis spridas vidare till nya målgrupper. Den primära källan för spridning av kunskap är Wikipedia och de andra Wikimediaplattformarna. Det innebär att allmänheten kommer att kunna ta del av betydligt bättre och mer heltäckande kunskap om hotat kultur- och naturarv. Kunskapen struktureras under öppna licenser via Wikidata, vilket gör att kunskapen kan återanvändas och spridas via bland annat Google och andra tredjepartstjänster. Det blir på så vis betydligt lättare för den breda allmänheten att hitta och få tillgång till kunskap om kultur- och naturarv. På så vis får allt material som projektet leder till en mycket stor spridning. Wikimediaplattformarna är oerhört driftsäkra och har långsiktig finansiering säkrat för drift, varför det material som sammanställs garanterat kommer att finnas tillgängligt i många år framöver.

Projektet kommer också att leda till processer och metoder som kan spridas till andra aktörer, i Sverige och internationellt. Alla verktyg som tas fram licensieras fritt, inklusive källkoden. Metoderna och verktygen tillsammans med fallstudierna ger nya möjligheter för allmänheten att bidra till crowdsorceinitiativ för digitalt bevarande av kultur- och naturarvet. Det ger möjligheter på en helt ny nivå för allmänheten att bidra till det digitala bevarandet av kultur- och naturarvet.

10. Risker och riskhantering

Risk: Det är viktigt att sprida kunskap om natur- och kulturarv, men kunskapen kan också falla i fel händer. Det finns en risk att fientligt inställda aktörer använder sig av samma kunskap för att hota just det natur- och kulturarv som skulle skyddas.

Informationen om var det finns värdefulla objekt kan även komma att nyttjas av tjuvar för att stjäla specifika objekt som beställningsjobb.

Hantering: Denna typ av diskussion har redan förts med ex. Riksantikvarieämbetet där viss data medvetet utelämnas (ex. var värdefulla metaller hittats vid utgrävningar). En liknande analys behöver ske inför varje datauppladdning, i samråd med experter.

Risk: Uppladdningar av nytt innehåll till Wikimediaplattformarna utgör en central del av projektet. Om tilläggen inte tas emot positivt av den frivilliga Wikimediagemenskapen kan de tas bort, och gemenskapens förtroende för oss och våra samarbetspartner undermineras. Det är därför viktigt att komma ihåg att vi som Wikimediaförening inte har mer makt på plattformarna än deras frivilliga skribenter.

Hantering: Vi kommer att kommunicera om våra planerade insatser på plattformarna samt aktivt efterfråga gemenskapens synpunkter och erfarenheter, så att uppladdningarna kan utformas i samarbete med dem.

Risk: Volontärer som besöker ett objekt efter att en olycka har skett riskerar att skadas.

Hantering: Det är viktigt att ett centralt fokus är crowdsourcingens roll i civilförsvaret och hur riskerna hanteras. Volontärer behöver erbjudas preventiva säkerhetskurser för att ge dem verktyg att agera säkert och korrekt.

11. Jämställdhet

Teamet består av fem personer som ansvarar för ett arbetspaket vardera: tre män, en kvinna och en icke-binär. Som förening har Wikimedia Sverige under många år aktivt verkat för mer jämställdhet på Wikimediaplattformarna och i föreningen, och vid anordnande av evenemang och utåtriktade aktiviteter kommer det att vara centralt med en bra könsfördelning. I det utåtriktade arbetet kommer projektet att arbeta i nära samverkan med civilsamhället, och civilsamhället och i synnerhet de delar som arbetar med natur- och kulturarv är i regel kvinnodominerat.¹

12. Övrigt

¹ Se bl.a.

https://www.scb.se/contentassets/900ff2a57d3f4181a0891425a3ffcf1/nv0117_2021a01_br_x105br2301.pdf

Per <https://www.vinnova.se/sok-finansiering/sa-har-fyller-du-i-ansokan/?step=148053>

COSTS					
WMSE	2023	2024	2025	2026	SUM
Personnel costs	80 000	360 000	360 000	185 000	985 000
Cost of equipment land and buildings	0	0	0	0	0
Cost of consultants and licenses etc.	5 000	60 000	65 000	15 000	145 000
Other direct costs incl travel	4 000	185 000	205 000	60 000	454 000
Indirect costs	24 000	103 000	108 000	55 500	290 500
Total costs	113 000	708 000	738 000	315 500	1 874 500
FINANCING					
	2023	2024	2025	2026	SUM
Funding from Vinnova	84 000	570 000	595 000	249 000	1 498 000
Own financing	29 000	138 000	143 000	66 500	376 500
Total financing	113 000	708 000	738 000	315 500	1 874 500
Calculated aid intensity					79,9%

Per <https://www.vinnova.se/sok-finansiering/sa-har-fyller-du-i-ansokan/?step=148053>

COSTS					
UU	2023	2024	2025	2026	SUM
Personnel costs	40 000	150 000	150 000	90 000	430 000
Cost of equipment land and buildings	0	0	0	0	0
Cost of consultants and licenses etc.	0	0	0	0	0
Other direct costs incl travel	0	10 000	10 000	5 000	25 000
Indirect costs	16 000	60 000	60 000	36 000	172 000
Total costs	56 000	220 000	220 000	131 000	627 000
FINANCING					
	2023	2024	2025	2026	SUM
Funding from Vinnova	41 000	180 000	180 000	100 000	501 000
Own financing	15 000	40 000	40 000	31 000	126 000
Total financing	56 000	220 000	220 000	131 000	627 000
Calculated aid intensity					79,9%